

Sygn. akt III UK 198/19

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 14 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. wyrokiem z dnia 14 listopada 2018 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 6 lutego 2018 r. zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 12 stycznia 2017 r. i przyznającego wnioskodawcy J. K. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 grudnia 2016 r.

W motywach wyroku Sąd Apelacyjny podniósł, że w nieuwzględnionych przez organ rentowy okresach (od dnia 22 kwietnia 1981 r. do dnia 31 sierpnia 1983 r., od dnia 8 września 1983 r. do dnia 15 czerwca 1998 r. oraz od dnia 16 czerwca 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.) wnioskodawca faktycznie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione pod poz. 12 i 25, dział

XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.). Zaliczenie spornych okresów do pracy w szczególnych warunkach oznacza, że wnioskodawca wykazał łącznie - po wyłączeniu okresów urlopu bezpłatnego oraz pracy na budowie eksportowej - 16 lat i 5 miesięcy takiej pracy. A zatem spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury, o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej jako ustawa emerytalna). Zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach podlegają także przypadające po dniu 14 listopada 1991 r. okresy korzystania przez wnioskodawcę z zasiłków chorobowych w łącznym wymiarze 1 roku, 9 miesięcy i 25 dni. W sprawie nie ma bowiem zastosowania art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, obowiązujący od dnia 1 lipca 2004 r., ponieważ staż pracy wnioskodawcy ustala się na dzień 31 grudnia 1998 r. Ponadto art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odsyła do art. 32 tej ustawy jedynie w zakresie wieku emerytalnego, a więc art. 32 ust. 1a ustawy nie ma zastosowania do ubezpieczonych ubiegających się o przyznanie emerytury na podstawie przepisu przejściowego, jakim jest art. 184 tej ustawy. Tym samym osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r.

Organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, bądź uchylenia zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania, a także rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego - art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1, 1a i 2 ustawy emerytalnej oraz § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., przez ich błędną wykładnię i zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresów, w których praca nie była faktycznie

wykonywana z powodu przebywania wnioskodawcy na zwolnieniu chorobowym, następnie zasiłku chorobowym, co skutkowało uznaniem, że wykazał on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji nieuprawnionym przyznaniem mu emerytury w obniżonym wieku.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na potrzebę wykładni art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej w związku § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. dotyczących prawidłowego ustalenia okresu i wymiaru pracy w szczególnych warunkach jako wykonywanej „stale” - bez przerwy innej niż wymuszona rozkładem czasu pracy (tj. dniem wolnym dla danego pracownika bądź urlopem wypoczynkowym), za którą pracownik otrzymuje umówione wynagrodzenie. Zdaniem skarżącego, w świetle tego przepisu brak jest podstaw do zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów, w których praca nie była faktycznie wykonywana, między innymi z powodu przebywania na zwolnieniu lekarskim, ponieważ nie spełniają przesłanki wykonywania pracy stale.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Skarżący nie wykazał jednak spełnienia tej przesłanki.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa, jeżeli podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem

rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wyłożył przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Mając powyższe na uwadze należy zauważyć, że wątpliwości przedstawione w skardze sprowadzają się w istocie do rzekomej potrzeby rozstrzygnięcia kwestii wliczania do stażu pracy okresów pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub zasiłku chorobowego przypadających po dniu 14 listopada 1991 r. Tymczasem kwestia ta została już wyjaśniona w judykaturze Sądu Najwyższego (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, OSNP 2004 nr 5, poz. 87 czy uchwałę z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 323/02, OSNP 2004 nr 11, poz. 197, czy z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269) i ugruntowany jest pogląd, że wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 184 ustawy, są również przerwy w pracy spowodowane różnymi przyczynami i to zarówno leżącymi po stronie pracodawcy, jak i wynikającymi z przepisów (urlop wypoczynkowy, niezdolność do pracy z powodu choroby), za które pracownikowi wypłacono wynagrodzenie. Wykonywanie pracy w rozumieniu omawianego przepisu należy rozumieć jako wykonywanie umowy o pracę, a w treści tego pojęcia mieszczą się także usprawiedliwione nieobecności w pracy. W konsekwencji Sąd Najwyższy przyjął, że, przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których pracownik zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnym charakterze. W cytowanej przez Sąd pierwszej instancji uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, Sąd Najwyższy przyjął, że do okresu pracy w szczególnych

warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Z kolei w przywołanym przez Sąd Apelacyjny wyroku z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11 (LEX nr 989126), Sąd Najwyższy stwierdził, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Sąd Najwyższy wskazał, że w art. 184 ustawy emerytalnej ustawodawca utrzymał sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 tej ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Pogląd ten wzmacnia ponadto treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.). Podobne stanowisko zajął także Sąd Najwyższy między innymi w wyrokach z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05 (LEX nr 272581), z dnia 21 maja 2009 r., II UK 370/08 (LEX nr 509021), z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09 (OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260), z dnia 18 maja 2012 r., III UK 99/11 (LEX nr 1227193) i z dnia 14 maja 2019 r., III UK 123/18 (OSNP 2020 nr 4, poz. 35).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.